

LOKALNI PROGRAM ZA KULTURO
OBČINE SOLČAVA
2026-2033

Številka: 610 – 0006/2026

Solčava, september 2026

LOKALNI PROGRAM ZA KULTURO OBČINE SOLČAVA 2026–2033

***Pripravljavec**: Občina Solčava*
***Sodelujoči pri pripravi**:*
Občina Solčava - Marjana Robnik, Mateja Brlec Suhodolnik
Kulturno društvo Franc Herle Solčava, Center Rinka Zavod za turizem in trajnostni razvoj Solčavskega
***Odgovorna oseba:** županja Občine Solčava Katarina Prelesnik*
***Leto priprave:** 2026*

***Sprejel:** Občinski svet Občine Solčava*
***Datum sprejema:** 7.10 2026*
***Številka sklepa:** 610-0006/2026*

KAZALO

1. UVOD 4
2. PRAVNE PODLAGE ZA SPREJEM LOKALNEGA PROGRAMA ZA KULTURO 4
3. KULTURNA DEDIŠČINA 6
3.1. Stavbna dediščina 6
3.2. Živa kulturna dediščina 7
3.2.1. Solčavski govor 7
3.2.2. Glasba in Oblačila 7
3.2.3. Kulinarika 7
4. O RGANIZACIJE, KI IZVAJAJO AKTIVNOSTI NA PODROČJU KULTURE 8
4.1. Kulturno društvo Franc Herle Solčava 8
4.1.1. Vloga društva danes 8
4.1.2. Medgeneracijsko povezovanje in vključevanje mladih 9
4.2. Center Rinka, Zavod za turizem in trajnostni razvoj Solčavskega 9
4.2.1 Tradicionalni festivali 9
4.2.2. Razstave in vodene predstavitve 10
4.2.3. Zelena shema slovenskega turizma 11
4.2.4. Kulturna doživetja skozi aktivno sodelovanje 11
4.3. Knjižnica Mozirje – Krajevna enota Solčava 11
4.4. Glasbena šola Nazarje 12
4.5. Godba Zgornje Savinjske doline 13
5. ANALIZA STANJA IN KLJUČNI IZZIVI 13
6. JAVNI INTERES NA PODROČJU KULTURE 14
7. 7 VIZIJA IN STRATEŠKI CILJI 15
7.1 Vizija 15
7.2 Strateški cilji 15
7.3 Domoznanstvo in občinski praznik kot trajna strateška usmeritev 16
7.4 Operativni cilji, aktivnosti in kazalniki 17
8. NOSILCI IN PARTNERJI 18
9. ČASOVNI OKVIR IZVAJANJA 20
10. ZAKLJUČEK 20

1. UVOD

Lokalni program za kulturo Občine Solčava za obdobje 2026–2033 je strateški dokument, s katerim občina opredeljuje javni interes na področju kulture, ključne razvojne usmeritve, prioritete, ukrepe ter cilje in kazalnike za njihovo doseganje.

Program izhaja iz posebnosti Solčavskega prostora, prebivalcev, kulturne in naravne dediščine, dejavnosti društev, knjižnice, Centra Rinka ter drugih organizacij in posameznikov. Poseben poudarek je namenjen ohranjanju, razvijanju in prenosu žive kulturne dediščine, podpori ljubiteljski kulturi, vključevanju otrok in mladih, dostopnosti kulturnih vsebin za prebivalce vseh generacij ter razvoju in učinkoviti uporabi kulturne infrastrukture.

Javni interes na področju kulture občina Solčava uresničuje z zagotavljanjem pogojev za dostopno in raznoliko kulturno življenje. V ta namen zagotavlja pogoje za delovanje javnih služb, podpira ohranjanje in varovanje kulturne dediščine, zagotavlja razvoj in vzdrževanje javne kulturne infrastrukture ter sofinancira kulturne programe, projekte in dejavnosti drugih izvajalcev.

Za uresničevanje javnega interesa je v majhni občini posebej pomembno, da so kulturne dejavnosti dostopne prebivalcem, da se lokalno znanje, izkušnje in ustvarjalnost prenašajo med generacijami ter da se obstoječa infrastruktura uporablja učinkovito. Kulturne vsebine morajo biti prilagojene značilnostim lokalnega okolja, potrebam prebivalcev in finančnim možnostim občine.

Pomemben del izvajanja programa bo zato povezovanje občine, javnih zavodov, kulturnih društev, posameznikov, izobraževalnih ustanov, turističnih ponudnikov ter drugih lokalnih deležnikov. S sodelovanjem in povezovanjem različnih področij bo občina ustvarjala pogoje za razvoj kulturne dejavnosti, vključevanje prebivalcev v kulturno življenje, dostopnost kulturnih dobrin ter ohranjanje in razvoj kulturne identitete Solčavskega.

Lokalni program za kulturo je pripravljen za obdobje osmih let, od leta 2026 do leta 2033. Njegovo uresničevanje bo potekalo postopoma, v skladu z razpoložljivimi finančnimi in drugimi viri, dejanskimi potrebami lokalne skupnosti ter možnostmi sodelovanja z različnimi partnerji.

2. PRAVNE PODLAGE ZA SPREJEM LOKALNEGA PROGRAMA ZA KULTURO

Lokalni program za kulturo je temeljni izvedbeni dokument, ki opredeljuje javni interes na področju kulture ter določa prednostne cilje, ukrepe in usmeritve za njegovo uresničevanje na območju Občine Solčava. Pri njegovem izvajanju se upoštevajo zlasti:

- Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a, 92/21 – UZ62a in 98/25 – UZ74a)

Iz področja kulture so iz Ustave Republike Slovenije najbolj povezani naslednji členi:
5. člen – določa, da država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine. Varuje in zagotavlja pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti. Skrbi za avtohtone slovenske narodne manjšine v sosednjih državah, za slovenske izseljence in zdomce, ter pospešuje njihove stike z domovino. Skrbi za ohranjanje kulturne dediščine in ustvarja možnosti za skladen kulturni razvoj Slovenije.
9. člen – določa, da je v Sloveniji zagotovljena lokalna samouprava
59. člen – zagotavlja svobodo znanstvenega in umetniškega ustvarjanja.
61. člen – vsakomur zagotavlja pravico, da pri uresničevanju svojih pravic in dolžnosti ter v postopkih pred državnimi in drugimi organi, ki opravljajo javno službo, uporablja svoj jezik in pisavo na način, ki ga določi zakon.

- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK) (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNŠPP, 8/25 in 77/25)

Za Lokalni program za kulturo so pomembni naslednji členi ZUJIK:
2. člen – opredeljuje javni interes na področju kulture in izrecno določa, da ga podrobneje opredeljuje tudi lokalni program za kulturo.
8. člen – določa cilje oziroma vsebino javnega interesa za kulturo
9. člen – dokumenti, ki določajo javni interes za kulturo.
22. člen – določa, da javni interes za kulturo uresničujejo država in lokalne skupnosti ter da delujejo na podlagi nacionalnega oziroma lokalnega programa za kulturo.
24. člen – določa načine uresničevanja javnega interesa, med drugim zagotavljanje kulturnih dobrin kot javnih dobrin ter načrtovanje, gradnjo in vzdrževanje javne kulturne infrastrukture.
25. člen – javne kulturne dobrine in zagotavljanje pogojev zanje

• Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1) (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE)
Za Lokalni program za kulturo so pomembni naslednji členi ZVKD-1:
1. člen – namen zakona, ki določa varstvo kulturne dediščine in celostno ohranjanje dediščine te določa, da se celostno ohranjanje dediščine uresničuje tudi v razvojnem načrtovanju in ukrepih države, pokrajin in občin.
2. člen – določa, da je varstvo dediščine v javno korist, ter opredeljuje njeno identificiranje, dokumentiranje, ohranjanje, dostopnost, predstavljanje in vključevanje v vzgojo in izobraževanje.

• Zakon o lokalni samoupravi (ZLS) (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 11/14 – popr., 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDSLS-1, 30/18, 61/20 – ZIUZEOP-A, 80/20 – ZIUOOPE, 62/24 – odl. US, 102/24 – ZLV-K, 83/25 – ZOUL in 10/26).
21 člen ZLS, določa naloge občine na področju lokalnih zadev javnega pomena. Med drugim določa, da občina zagotavlja javne službe na področju knjižničarstva in lahko zagotavlja javne službe tudi na področju kulture.

• Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1) (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15)
Za Lokalni program za kulturo so pomembni naslednji členi ZKnj-1:
2. člen - Opredeljuje knjižnično dejavnost kot javno službo: zbiranje, hranjenje in posredovanje gradiva, dostop do publikacij, informacijske storitve, izobraževanje uporabnikov, informacijsko opismenjevanje in varovanje gradiva, ki je kulturni spomenik.
3. člen - Knjižnično gradivo je namenjeno potrebam kulture, izobraževanja, raziskovanja in informiranja.
16. člen - določa posebne naloge splošnih knjižnic: vseživljenjsko izobraževanje, zbiranje in varovanje domoznanskega gradiva, spodbujanje bralne kulture, dejavnosti za različne skupine ter organiziranje kulturnih prireditev, povezanih z dejavnostjo knjižnice.
20. člen- določa obveznost občine, da mora zagotoviti knjižnično dejavnost za svoje prebivalce

- Pravni akti Občine Solčava s področja kulture

Pri pripravi Lokalnega programa za kulturo Občine Solčava za obdobje 2026–2033 se upoštevajo zlasti določila Statuta Občine Solčava (Uradno glasilo Zgornjesavinjskih občin št. 7/17 (UPB-2). Statut v 8. členu določa da občina samostojno opravlja lokalne zadeve javnega pomena (izvirne naloge), določene z zakonom in s tem statutom pospešuje raziskovalno, kulturno in društveno dejavnost ter razvoj športa in rekreacije tako, da pospešuje raziskovalno, kulturno in društveno dejavnost ter razvoj športa in rekreacije.

Za doseganje javnega interesa kulture Občine Solčava je pomemben tudi Statut javnega zavoda "Center Rinka", zavod za turizem in trajnostni razvoj Solčavskega (Uradno glasilo

16/2010), zlasti 6. člen Statuta, ki določa glavne dejavnosti zavoda, na področju turizma in trajnostnega razvoja Solčavskega ter Pravilnik o sofinanciranju programov na področju kulturne dejavnosti v Občini Solčava (Uradno glasilo Zgornjesavinjskih občin, št. 2/2020).

3. KULTURNA DEDIŠČINA

Ohranjanje kulturne dediščine ureja Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1). Ta v 1. členu opredeljuje kulturno dediščino ter določa načine njenega varstva in ohranjanja. V 2. točki 1 člena ZVKD-1, določa da je »*Dediščina dobrina, podedovane iz preteklosti, ki jih Slovenke in Slovenci, pripadnice in pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti in romske skupnosti, ter drugi državljanke in državljani Republike Slovenije opredeljujejo kot odsev in izraz svojih vrednot, identitet, etnične pripadnosti, verskih in drugih prepričanj, znanj in tradicij. Dediščina vključuje vidike okolja, ki izhajajo iz medsebojnega vplivanja med ljudmi in prostorom skozi čas«.*

Za Občino Solčava je pomembno ohranjanje stavbne dediščine, kulturne krajine, tradicionalnih znanj in veščin, običajev, zgodb ter drugih lokalnih posebnosti, ki pomembno prispevajo k identiteti in prepoznavnosti občine.

3.1. Stavbna dediščina

Stavbna dediščina je pomemben del kulturne identitete Solčavskega. Tradicionalna arhitektura je izraz naravnih danosti visokogorskega alpskega prostora, načina življenja prebivalcev, prilagajanja objektov podnebnim in reliefnim značilnostim ter tradicionalni način gradnje.

Pomemben del stavbne dediščine predstavljajo ohranjene domačije, stanovanjske in gospodarske stavbe, kašče, hlevi, čebelnjaki, drvarnice, žage, mlini in drugi objekti, povezani z vsakdanjim življenjem in gospodarjenjem na območju Solčavskega. Ti objekti niso pomembni le kot posamezne stavbe, temveč s svojo zgodovinsko arhitekturno in prostorsko vrednostjo oblikujejo kulturno identiteto Solčavskega.

Ohranil se je le del naše stavbne dediščine, saj je bila vas Solčava, vključno z zaselkom Podolševa in delom Logarske doline, med drugo svetovno vojno požgana.
Na posledice vojnega uničenja, pa tudi na kasnejše spremembe tradicionalne arhitekture, je v knjigi Solčava, izdani leta 2004, zapisal Valent Vider: »*Mnogo naših slovenskih solčavskih hiš, hišc in kašt, ki so bile zgrajene v duhu domačnosti, kakor da bi zrasle iz zemlje, tako so se k njej prilegale, mnogo teh nam je uničila vojna, požgal okupator. Obnavljali smo jih, kakor je kdo mogel in znal. Pri mestnih hišah smo se zgledovali, zidali trodelna okna, pokrivali s streho, da te zbode v oči. Nevednost, nemoč, ko nas ni nihče poučil. Več kot pol stoletja je od tega, arhitekti in domači mojstri se že zavedajo, kako grešijo s slepim posnemanjem modernih hiš v kmečki gorski naravi. Danes nam že ni treba več divjih barv, trodelnih oken in betona, da te zazebe, ko ga vidiš, ni treba graditi hiš, ki izgledajo kot zaboji. Treba je iti vase in z duhom ljubezni do zemlje in do domačnosti opustiti kičasto mestno navlako pri hiši in v njej. Sebi in bodočemu rodu gradimo domačije, v katerih bo vse lepo in praktično iz nekdanjih domov ohranjeno tudi še naslednikom*.«

Prebivalci Solčavskega so se v preteklih desetletjih začeli postopoma zavedati pomena ohranjanja elementov stavbne dediščine tudi pri novogradnji. Pri novozgrajenih hišah se vse bolj upoštevajo značilnosti in smernice gradnje v alpskem prostoru.

Za obdobje 2026–2033 je pomembno nadaljevati prizadevanja za ohranjanje in ustrezno vključevanje stavbne dediščine v razvoj občine. Pri tem je treba povezovati varovanje kulturne dediščine, bivalne potrebe prebivalcev, ter trajnostni razvoj.

3.2. Živa kulturna dediščina

Solčavsko, še pred dobrim stoletjem, je bilo precej zaprto območje. Gospodarski in kulturni tokovi so bili usmerjeni proti sedanji avstrijski Koroški, saj je Igla, kot naravna ovira ob reki Savinji, prebivalcem onemogočala oziroma omejevala povezave s Savinjsko dolino in širše s Slovenijo. Posledično ima živa kulturna dediščina elemente, ki so bližji koroškemu kulturnemu prostoru in so se ohranili vse do današnjih časov.

Izpostavimo lahko zlasti ohranjene posebnosti jezika – solčavskega govora, glasbe – igranja citer, reje jezersko solčavske ovce in z njo povezanih različnih načinov predelave volne ter kulture oblačenja, kulinarične posebnosti – med njimi najbolj poznan zgornjesavinjski želodec in sirnek, tradicionalno krovstvo – šiklni, solčavsko vezenje – šopki planinskega cvetja, zapisi o običajih in življenju na Solčavskem, ki se ohranjajo skozi turistično interpretacijo.
Dediščino tako ohranjajo prebivalci Solčave, kulturno društvo ter druga društva, župnijska skupnost, zavodi in organizacije, ki delujejo v kraju ter druge lokalne organizacije in podjetja.

3.2.1. Solčavski govor

Za Solčavsko je značilno narečje (podnarečje), ki se imenuje »Solčavski govor«. To je posebna oblika zgornjesavinjskega narečja slovenščine in spada v Štajersko narečno skupino. Govori se v Solčavi, njeni okolici ter v Logarski dolini. Je najzahodnejše od vseh narečij v štajerski narečni skupini in vsebuje precej vplivov iz koroške narečne skupine. Narečne besede solčavskega govora zbira in ureja v slovar Marta Orešnik ter objavlja v občinskem glasilu Utrip pod rubriko »Stara sredica«. Del slovarja najdemo v knjigi Preproste zgodbe solčavskih planin, Kuhinja naših babic, posamezni izrazi pa so opisani v knjigi Solčava, Gori doli naokoli in drugih publikacijah o Solčavi.
Jezik ohranjamo živ v vsakodnevnem govoru ter na solčavskih kulturnih prireditvah (Kulturno društvo Franc Herle in druga društva v kraju), ohranja pa se tudi z interpretacijo običajev, šeg in pripove-dovanja pesmi, zgodb, bajk ter doživetij, skozi turistične produkte.

3.2.2. Glasba in Oblačila

Citre so na Solčavskem priljubljen inštrument že od nekdaj. Izročilo igranja citer se prenaša iz roda v rod. Po drugi svetovni vojni se je število zmanjšalo, vendar se je izročilo ohranilo, med drugim tudi na območju Robanovega in Matkovega kota. Danes so citre prepoznaven del lokalne glasbene tradicije in pogosto spremljajo kulturne prireditve v kraju.

Oblačilna kultura na Solčavskem je v preteklosti vsebovala elemente alpskega oblačilnega tipa, ki je precej podoben nemški oblačilni šegi. V zadnjem stoletju se je zaradi različnih vzrokov spremenila tudi kultura oblačenja, ki je nadomestila tradicionalna oblačila skladno z modnimi smernicami v svetu. K ohranjanju in ponovni oživitvi tradicionalne oblačilne kulture pomembno prispeva Kulturno društvo Franc Herle Solčava, ki je pripravilo komplete solčavskih moških in ženskih noš. Člani društva v tradicionalnih oblačilih nastopajo na številnih prireditvah (poroka, krst, cerkveni prazniki …), s tem se tradicionalna oblačilna kultura ohranja kot del lokalne identitete in ostaja prisotna v sodobnem življenju Solčavskega. (Vir podatkov: oblačilna kultura v Zgornji Savinjski dolini; Center Rinka).

3.2.3. Kulinarika

Kulinarika je pomemben del žive kulturne dediščine Solčavskega. Opisana je v knjižni izdaji *Jedi Zgornje Savinjske doline, Kuhinja naših babic, Želodec in jedi Zgornje Savinjske doline*. Kultura prehranjevanja, ki se tesno navezuje na pridelovanje hrane, je bivanjska osnova, osnova gospodarstva, za prebivalstvo strateško najpomembnejši člen. Pridelovanje hrane je ključno za trajnostni razvoj, za ohranjanje vi-talnega podeželja in naše kulturno zgodovinske identitete.

Način življenja, ki ga je pogojevala pred-vsem geografska lega Solčave, je izoblikoval človeka ter prispeval k razvoju nekaterih prehranskih posebnosti in solčavskih jedi. Kulinarična dediščina je pomembna za razvijanje turističnih produktov kraja. Na razvoj solčavske kulinarike je pomembno vplival tudi turizem. Z njegovim razvojem se je lokalna kulinarična ponudba postopoma dopolnjevala in bogatila.

Jedi, ki jih je potrebno izpostaviti in so nastale iz potreb prebivalstva ter naravnih danosti:
- Mlečne jedi: domača sveža sladka ali kisla smetana, putr (surovo maslo), zmetki (pinjenec), skuta, sirotka, solčavski sirnek, sirnica, solčavski masunk, maslo (topljeno maslo), kozji sir-nek
- Jedi iz moke žitaric, zrnja in dodatki: putrtohi, mižneki, vlečenca, ječmen s suhimi češpami ali platički, ječmenova kava, ovsenak, drkank, polžkova godlja, ponareta župa, skipneki, pečeni štruklji, mlinci, gruševi žlinkrofi, sestrska torta, netečjev zos,
- Ribje in mesne jedi: štokveš, godlja, želodec – zgornjesavinjski želodec, zaščiten z geograf-skim poreklom, divjačinske jedi
- Ostale jedi: med, shranki gozdnih sadežev,

Glede na naravne danosti ter potrebe prebivalcev nekoč in danes, so za Solčavsko značilne surovine in rokodelski izdelki kot so:
- volna in volneni izdelki (Volna je povezana z avtohtono jezersko – solčavsko ovco, ki je značilna za območje Solčavskega)
- les in izdelki iz lesa – solčavski gorski les (Uporablja se za izdelavo za stavbno pohištvo ter notranjo in zunanjo opremo – Solčavski gorski les, drobne uporabne in okrasne predmete, lesene skulpture iz macesnovega lesa, tradicionalna kritina s šiklni …)
- kamen – izdelki iz logarskega apnenca
- solčavsko vezenje – šopki planinskega cvetja

4. O RGANIZACIJE, KI IZVAJAJO AKTIVNOSTI NA PODROČJU KULTURE

4.1. Kulturno društvo Franc Herle Solčava

Kulturno društvo Solčava ima pomembno vlogo pri razvoju in ohranjanju kulturnega življenja v Solčavi. Društvo je bilo ustanovljeno 15. marca, leta 1950. Imenovalo se je »Prosvetno društvo Franc Herle Solčava«. V več kot sedmih desetletjih delovanja je društvo s svojim programom pomembno prispevalo k razvoju kulturnega in družabnega življenja kraja ter k ohranjanju lokalne kulturne identitete.

V preteklosti je društvo združevalo številne dejavnosti in ustvarjalce. Posebej pomembna je bila igralska dejavnost, saj je posebna »Igralska družina« pripravljala tudi po dve gledališki predstavi letno. Za svoje igralsko delo so prejeli številne nagrade in priznanja. Društvo je organiziralo tudi filmske projekcije, saj je imelo lasten projektor in je filme takrat naročalo iz Sarajeva, Zagreba in Ljubljane. Društvo je imelo tudi svojo godbo in pevski zbor. V teh letih je bilo v društvo včlanjeno več kot šestdeset Solčavanov.

Pomemben del kulturnega izročila društva predstavlja »Vinarska«, pustna prireditev, ki je bila prvič izvedena leta 1965. V šaljivem programu so člani društva predstavljali dogodke preteklega leta. Po več kot šestdesetih letih, je ta prireditev še danes množično obiskana in predstavlja eno od pomembnih tradicionalnih družabnih in kulturnih srečanj v Solčavi.

4.1.1. Vloga društva danes

Čeprav je število aktivnih članov društva danes manjše kot v preteklosti, društvo ostaja pomemben izvajalec in povezovalec kulturnega življenja v kraju. Aktivno sodeluje pri različnih lokalnih prireditvah, med drugim ob občinskem prazniku, Dnevih turizma na Solčavskem, festivalu Bicka ter pri različnih otvoritvah, predstavitvah in drugih dogodkih.

Pomemben del dejavnosti predstavlja sodelovanje s Podružnično osnovno šolo Solčava. Društvo skupaj z učenci vsako leto sodeluje pri pripravi prireditve ob materinskem dnevu ter pri drugih kulturnih in ustvarjalnih dejavnostih. S tem spodbuja vključevanje otrok in mladih v kulturno življenje kraja ter krepi medgeneracijsko prenašanje znanja, običajev in lokalnega izročila.

Pomembna tradicionalna prireditev je tudi »Flet'n dupoudni«, ki je bila prvič izvedena leta 2000. Prireditev se je razvila v prepoznavno lokalno kulturno in družabno srečanje.

Pomembno področje delovanja društva je ohranjanje lokalne kulturne dediščine, običajev, narečja, pripovedništva in načina življenja na Solčavskem.

Posebno pozornost društvo namenja solčavskemu govoru, ki je od leta 2020 vpisan v Register nesnovne kulturne dediščine.

4.1.2. Medgeneracijsko povezovanje in vključevanje mladih

Pomembna razvojna usmeritev društva je povezovanje različnih generacij. V sodelovanju z drugimi društvi društvo pripravlja medgeneracijska druženja, delavnice in srečanja, pri katerih sodelujejo starejši, mladina in otroci (Materinski praznik, Pripovedovalski večeri, Zbori: cerkveni in mladinski pevski zbori, Medgeneracijske delavnice in druženja).

Posebna vrednost teh aktivnosti je v neposrednem prenosu znanja med generacijami. Starejši člani kot nosilci izkušenj in tradicionalnih znanj svoje znanje prenašajo na mlajše, mladi pa pri tem pridobivajo neposreden stik z lokalno dediščino in kulturnim izročilom.

V obdobju 2026–2033 želi Kulturno društvo Solčava svoje delovanje usmerjati predvsem v ohranjanje, nadgrajevanje in sodobno predstavljanje lokalne kulturne identitete (povezovanje med generacijam, delavnice za osnovnošolske otroke ter spodbujanje rabe in uporabe solčavskega govora).

4.2. Center Rinka, Zavod za turizem in trajnostni razvoj Solčavskega

Center Rinka – Zavod za turizem in trajnostni razvoj Solčavskega je večnamensko središče, ki povezuje različna področja razvoja Solčavskega. Deluje kot turistično-informacijska točka ter kot središče lokalnih prebivalcev, obiskovalcev, turističnih ponudnikov in drugih deležnikov. V okviru Centra Rinka se izvajajo različne informativne, izobraževalne, kulturne in doživljajske vsebine, organizirajo se različni dogodki, delavnice, razstave, predavanja in vodeni ogledi. Obiskovalcem se skozi različne vsebine predstavljajo naravne značilnosti območja, življenje in delo domačinov, tradicionalne obrti, kulinarika, kmetijsko dejavnost, običaji ter druge vsebine lokalne kulturne dediščine.

Med vsebinami so stalne in občasne razstave, ki predstavljajo naravno in kulturno dediščino Solčav-skega. Center Rinka s svojimi programi obiskovalcem omogoča, da dediščino ne le opazujejo, temveč jo spoznajo tudi skozi pripoved, praktično delo, okus, glasbo in neposreden stik z domačini.

4.2.1 Tradicionalni festivali

Center Rinka bo nadaljeval organizacijo tradicionalnih dogodkov, ki so se skozi leta uveljavili kot pomemben del kulturnega dogajanja na Solčavskem. Osrednji dogodki bodo Festival pohodništva in zelišč, Solčavski dnevi ter Festival ovčje volne Bicka.

Čeprav se festivali vsebinsko razlikujejo, jih povezuje skupen cilj – obiskovalcem približati Solčavsko skozi njegovo naravno okolje, tradicijo, način življenja, lokalno znanje, kulinariko, rokodelstvo in druge oblike dediščine. Programi niso zasnovani zgolj kot predstavitev kulturnih značilnosti, temveč obiskovalce spodbujajo k aktivnemu sodelovanju.

Festival pohodništva in zelišč povezuje naravno dediščino Solčavskega z znanjem o rastlinah, zeliščarstvu in tradicionalni uporabi naravnih virov. Pohodi obiskovalcem omogočajo spoznavanje območja neposredno v naravnem okolju, pri čemer se skozi vodenje in pripovedovanje predstavljajo značilnosti krajine, rastlinstvo ter tradicionalno znanje, povezano z življenjem na Solčavskem.

Pomemben del festivala predstavljajo tudi zeliščne in druge ustvarjalne delavnice, v katerih se obiskovalci seznanijo z uporabo lokalnih rastlin ter tradicionalnimi načini njihove predelave in uporabe.

Solčavski dnevi so tradicionalna prireditev, ki obiskovalcem na enem mestu omogoča celovitejši vpogled v življenje in kulturo Solčavskega. Program povezuje predstavitve lokalnih kmetij in ponudnikov, kulinariko, domače izdelke, rokodelstvo, glasbo ter različne kulturne in družabne vsebine.

Poseben poudarek je na predstavitvi lokalnih pridelkov in izdelkov. Obiskovalci lahko spoznajo tradicionalne kulinarične izdelke, kot so siri in suhomesnati izdelki ter različne ročne izdelke. Pomemben del programa predstavljajo prikazi priprave tradicionalnih jedi in kulinarične delavnice, kjer lahko obiskovalci spoznajo način priprave značilnih jedi Solčavskega, na primer gruševih žlinkrofov.

V okviru prireditve se predstavljajo tudi posamezne kmetije in njihova dejavnost. S tem se obiskovalcem približa način življenja na Solčavskem ter pomen kmetijstva za ohranjanje kulturne krajine, tradicije in lokalne samooskrbe.

Festival ovčje volne Bicka je namenjen ohranjanju in predstavljanju tradicije reje avtohtone pasme jezersko-solčavske ovce ter znanja, povezanega z uporabo ovčje volne.
Pomemben del programa predstavljajo prikazi predelave volne ter rokodelskih izdelkov lokalnih ustvarjalcev. Posebno mesto imajo delavnice polstenja, na katerih udeleženci spoznajo lastnosti volne in tehniko njene predelave.

Volna je tako predstavljena kot del lokalne kulturne dediščine, ki je povezana z načinom življenja, kmetijstvom, rokodelstvom in identiteto Solčavskega. Festival obenem spodbuja nadaljnje ohranjanje teh znanj ter njihovo prilagajanje sodobnemu času.

4.2.2. Razstave in vodene predstavitve

Pomemben del kulturnega programa Centra Rinka predstavljajo razstave, ki obiskovalcem omogočajo poglobljeno spoznavanje Solčavskega. Stalne in občasne razstave predstavljajo različne vidike naravne, kulturne in etnološke dediščine območja ter dopolnjujejo festivalske programe. Center je v preteklih letih pripravljal in gostil različne mobilne in tematske razstave, tako bo tudi v prihodnje.

Med vsebinami, ki bodo tudi v prihodnje pomembne pri predstavitvi območja, je stalne razstava »Solčavsko – naš dom v naročju Alp«, ki obiskovalcem približa značilnosti prostora, v katerem živimo, ter povezanost človeka z naravnim okoljem.

Dodatno kulturno in naravoslovno vsebino predstavlja razstava »Zgodbe zapisane v kamnu« v župnišču. Obiskovalci lahko skozi vodeni ogled spoznajo fosile, zelišča, tradicionalni kmečki vrt, metulje in druge značilnosti območja.
Center Rinka bo tudi v prihodnje pripravljal in gostil tematske razstave, povezane z lokalno dediščino, rokodelstvom, zgodovino, naravo in življenjem domačinov.

4.2.3. Zelena shema slovenskega turizma

Solčavsko je kot destinacija vključeno v Zeleno shemo slovenskega turizma in nosi zlati znak Slovenia Green Destination, kar predstavlja zavezo k odgovornemu in trajnostnemu razvoju destinacije. V okviru prihodnjih aktivnosti bo pomemben del pozornosti namenjen tudi ohranjanju in dokumentiranju lokalne kulturne dediščine ter narečnega izročila. V akcijskem načrtu destinacije je tako predvidena izdaja narečnega slovarja v knjižni obliki oziroma vzpostavitev e-slovarja, s katerim bi se ohranilo in širše predstavilo značilno solčavsko narečje. Predviden je tudi popis ledinskih imen na Solčavskem, saj ta predstavljajo pomemben del lokalne zgodovinske, jezikovne in prostorske dediščine. Ob pomembnih zgodovinskih obletnicah bo destinacija posebno pozornost namenila tudi pripravi kulturnih dogodkov, med drugim obeležitvi 600-letnice Gornjegrajskega urbarja, ki predstavlja pomemben zgodovinski vir in enega prvih zapisov o kmetijah na območju Solčavskega.

4.2.4. Kulturna doživetja skozi aktivno sodelovanje

Posebna vrednost programov Centra Rinka je v tem, da obiskovalci kulturne dediščine ne spoznavajo zgolj kot razstavljenega predmeta ali informacije, temveč jo lahko doživijo skozi lastno aktivnost.

V prihodnjem obdobju bodo zato pomemben del programov predstavljale ustvarjalne, rokodelske in kulinarične delavnice. Mednje sodijo delavnice polstenja, prikazi tradicionalnih rokodelskih tehnik, priprava lokalnih jedi, zeliščarske delavnice ter druge aktivnosti, ki izhajajo iz lokalnega znanja in tradicije. Pri tem je pomembno sodelovanje domačinov, lokalnih ustvarjalcev, kmetov in drugih nosilcev znanja.

Takšen način predstavitve omogoča prenos znanja na obiskovalce in hkrati krepi zavedanje lokalnega prebivalstva o vrednosti lastne dediščine. Poseben pomen ima tudi vključevanje različnih generacij, saj se tradicionalna znanja in spretnosti na ta način ohranjajo ter prenašajo naprej.

4.3. Knjižnica Mozirje – Krajevna enota Solčava

Knjižnica Solčava je kulturno-izobraževalna točka ter pomemben del kulturne Občine Solčava. Deluje kot krajevna enota Osrednje knjižnice Mozirje in zagotavlja dostop do knjižničnega gradiva, informacij, ter različnih kulturnih in izobraževalnih vsebin. Knjižnična dejavnost ima v Solčavi dolgo tradicijo, saj je bila knjižnica v okviru Knjižnice Mozirje ponovno vzpostavljena leta 1979.

Pomembna razvojna pridobitev so novi prostori knjižnice, ki jih je Občina Solčava uredila konec leta 2023 v prizidku POŠ Solčava. Knjižnici sta namenjena dva prostora v skupni velikosti 83,69 m², dodatno pa je za izvajanje dogodkov na voljo tudi galerijski prostor velikosti 82,88 m². S tem je knjižnica dobila bistveno boljše pogoje za izvajanje knjižnične dejavnosti ter organizacijo različnih kulturnih, izobraževalnih in drugih vsebin.

Delovanje knjižnice temelji na Zakonu o knjižničarstvu (ZKnj-1), ki knjižnično dejavnost opredeljuje kot javno službo. V skladu z 2. členom ZKnj-1 knjižnična dejavnost obsega;

- zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva,
- zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij,
- izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov,
- posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev,
- sodelovanje v medknjižnični izposoji in posredovanju informacij,
- pridobivanje in izobraževanje uporabnikov,
- informacijsko opismenjevanje,
- varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik,
- drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo.

Knjižnica s svojim delovanjem tako prispeva k uresničevanju javnega interesa na področju kulture, izobraževanja, informiranja in dostopa do znanja.

V obdobju 2026–2033 bo Knjižnica Solčava kot lokalno kulturno-izobraževalno središče:
- nosilec bralne in knjižnične kulture v lokalnem okolju;
- prostor vseživljenjskega učenja in dostopa do znanja;
- kulturno-izobraževalni prostor za otroke in mladino;
- prostor za pogovore, predstavitve, razstave in druga srečanja.

4.4. Glasbena šola Nazarje

Glasbena šola Nazarje ima pomembno vlogo pri glasbenem izobraževanju otrok, mladih in odraslih z območja Zgornje Savinjske doline, kot tudi iz Občine Solčava. Začetki organiziranega glasbenega izobraževanja v Zgornji Savinjski dolini segajo v šolsko leto 1972/73, ko je Glasbena šola Frana Koruna Koželjskega iz Velenja ustanovila dislocirani oddelek za poučevanje kitare, harmonike in klavirja v Gornjem Gradu in Mozirju. Glasbeno dejavnost je pozneje organizacijsko vodila Delavska univerza, ki je za potrebe glasbenega izobraževanja zagotovila tudi prostore v gradu Vrbovec v Nazarjah.

Pomemben mejnik predstavlja leto 1993, ko je Glasbena šola Nazarje začela delovati kot samostojen javni vzgojno-izobraževalni zavod. Ob ustanovitvi je šolo obiskovalo približno 140 učencev. Leta 1999 se je šola iz prostorov gradu Vrbovec preselila v nov šolski objekt, ki ga deli z Osnovno šolo Nazarje.

Danes je Javni vzgojno-izobraževalni zavod Glasbena šola Nazarje javni zavod, katerega ustanoviteljice so občine Nazarje, Mozirje, Gornji Grad, Rečica ob Savinji, Ljubno, Luče in Solčava. Šola izvaja javno službo na področju glasbenega izobraževanja za območje vseh sedmih občin Zgornje Savinjske doline.

Delovanje šole je usmerjeno v razvijanje glasbenih sposobnosti in ustvarjalnosti otrok ter mladih, pridobivanje glasbenega znanja in spodbujanje odnosa do glasbe in kulture. Šola poleg izobraževanja spodbuja učence k poslušanju glasbe, obiskovanju koncertov, nastopanju ter nadaljnjemu glasbenemu izobraževanju. Njeni učenci sodelujejo na koncertih, tekmovanjih in drugih glasbenih dogodkih, številni nekdanji učenci pa se vključujejo v različne orkestre in pevske zbore.

Za Občino Solčava je Glasbena šola Nazarje pomembna predvsem zato, ker omogoča glasbeno izobraževanje otrok in mladih iz Solčave ter ustvarja možnosti za njihovo aktivno vključevanje v kulturno življenje lokalne skupnosti. Posebnega pomena je povezovanje glasbenega izobraževanja z lokalnimi kulturnimi prireditvami, pri katerih lahko učenci predstavljajo svoje znanje in ustvarjalnost.

V obdobju 2026–2033 bo občina podpirala možnosti za vključevanje otrok in mladih iz Solčave v glasbeno izobraževanje.Posebno pozornost bo namenjena spodbujanju nastopov mladih glasbenikov na lokalnih prireditvah, občinskih dogodkih in na drugih javnih predstavitvah. S tem se mladim omogoča pridobivanje izkušenj in krepitev njihovega kulturnega življenja občine.

V obdobju izvajanja Lokalnega programa za kulturo bo zato pomembno nadaljevati sodelovanje občine z Glasbeno šolo Nazarje ter ustvarjati pogoje, da bo glasbena vzgoja dostopna tudi otrokom in mladim iz Solčave.

4.5. Godba Zgornje Savinjske doline

Godba ima v Zgornji Savinjski dolini dolgo in bogato tradicijo, saj njegovi začetki segajo v obdobje pred prvo svetovno vojno. Takrat so na območju doline delovale različne lokalne godbe oziroma »pleh muzike«. Leta 1935 je bila v Nazarjah ustanovljena nova godba, v kateri so se povezali godbeniki iz več krajev doline. Delovanje godbeništva je bilo kasneje zaradi zgodovinskih okoliščin večkrat prekinjeno. Po drugi svetovni vojni se je ponovno razvijalo, leta 1976 pa je bila ustanovljena Delavska godba na pihala Občine Mozirje, ki se je kasneje preimenovala v Godbo Zgornje Savinjske doline.

Godba danes deluje kot pomemben nosilec ljubiteljske glasbene dejavnosti v Zgornji Savinjski dolini. Njeni člani prihajajo iz različnih občin doline, s svojim delovanjem pa povezujejo različne generacije glasbenikov. Godba pripravlja samostojne koncerte, tradicionalni letni koncert in druge glasbene projekte ter sodeluje pri pomembnejših prireditvah v lokalnem okolju in širše.

Pomemben del delovanja godbe predstavlja sodelovanje z Glasbeno šolo Nazarje, iz katere prihajajo mladi glasbeniki, ki se vključujejo v orkester. S tem godba predstavlja pomemben korak med glasbenim izobraževanjem in nadaljnjim vključevanjem mladih v ljubiteljsko glasbeno dejavnost. Povezovanje obeh ustanov je pomembno za razvoj glasbenega podmladka in dolgoročno ohranjanje godbeniške tradicije v Zgornji Savinjski dolini.

Za Občino Solčava je pomembno tudi sodelovanje Godbe Zgornje Savinjske doline pri praznovanju 1. maja, ko s svojim nastopom ustvarja družabno vzdušje ter prispeva k ohranjanju tradicije prvomajskih praznovanj in druženja prebivalcev.

V obdobju 2026–2033 bo Občina Solčava spodbujala sodelovanje z Godbo Zgornje Savinjske doline pri kulturnih in tradicionalnih prireditvah ter podpirala povezovanje godbe z Glasbeno šolo Nazarje, Osnovno šolo Solčava in drugimi izvajalci kulturnih dejavnosti.

5. ANALIZA STANJA IN KLJUČNI IZZIVI

Področje	**Prednosti / priložnosti**	**Izzivi / potrebe**
Dediščina	stavbna dediščina, lokalna prepoznavnost	vzdrževanje, strokovna obnova, pritiski turizma in posegov v prostor
Živa dediščina	solčavski govor, noše, kulinarika, volna, les, pripovedništvo,	prenos znanja na mlade, dokumentiranje, stalna aktivnost nosilcev
Društva	dolga tradicija in prostovoljsko delo	Pridobivanje novih mladih članov, administrativne in finančne zmogljivosti
Knjižnica	novi prostori, galerija	nadaljnji razvoj programov za otroke, mlade in odrasle
Center Rinka	večnamenski prostor in povezovanje kulture s turizmom	jasnejše povezovanje kulturnih vsebin, interpretacije in lokalne ustvarjalnosti
Glasbeno izobraževanje	glasbeno izobraževanje otrok, mladih in odraslih	prenos znanja, vključevanje novih generacij
Financiranje	občina že zagotavlja sredstva in objavlja javne razpise	Financiranje, večletno načrtovanje in pridobivanje zunanjih virov

Turizem	večja prepoznavnost dediščine in možnosti za lokalne proizvode	preprečevanje preobremenjenosti prostora in izgube domačnosti
Razvoj občine	močna identiteta in potencial medsektorskega povezovanja	zagotavljanje, da kultura ostane dostopna predvsem prebivalcem

6. JAVNI INTERES NA PODROČJU KULTURE

Javni interes Občine Solčava na področju kulture temelji na Zakonu o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK), ki določa javni interes za kulturo ter pristojnosti in mehanizme za njegovo uresničevanje. V skladu z 2. členom ZUJIK je javni interes na področju kulture interes za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin na državni in lokalni ravni, ki se uresničuje z zagotavljanjem pogojev za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin, vključno s primernimi pogoji za delo delavcev v kulturi, ter ga podrobneje opredeljuje lokalni program za kulturo.

V skladu z 9. členom ZUJIK se javni interes za kulturo določa z zakoni ter nacionalnimi in lokalnimi programi za kulturo. Ta dokument zato predstavlja temeljni razvojni okvir za opredelitev javnega interesa Občine Solčava na področju kulture za obdobje 2026–203
4 ter za določanje prednostnih področij, ciljev in ukrepov občinske kulturne politike.

Občina Solčava kot lokalna skupnost in nosilka javnega interesa za kulturo v skladu z 22. členom ZUJIK uresničuje javni interes na podlagi zakonodaje in lokalnega programa za kulturo. Pri tem zagotavlja pogoje za razvoj kulturne dejavnosti, sodelovanje prebivalcev v kulturnem življenju, dostopnost kulturnih dobrin ter ohranjanje in razvoj kulturne identitete lokalnega okolja.

V skladu z 24. in 25. členom ZUJIK, lokalna skupnost uresničuje javni interes za kulturo zlasti z zagotavljanjem kulturnih dobrin kot javnih dobrin, z načrtovanjem, gradnjo in vzdrževanjem javne kulture infrastrukture. Javne kulturne dobrine zagotavlja v obliki oziroma na način javne službe ter s podporo posameznim kulturnim projektom in javnim kulturnim programom.

Javni interes Občine Solčava na področju kulture zato obsega zlasti:

- ohranjanje, varovanje, dokumentiranje in predstavljanje kulturne dediščine;
- ohranjanje in razvijanje lokalnih posebnosti, izdelkov, jedi, običajev, zgodb, jezika in tradicionalnih znanj;
- spodbujanje medgeneracijskega prenosa znanja, izkušenj, običajev in tradicionalnih veščin;
- spodbujanje sodelovanja lokalnih prebivalcev, kmetov, ustvarjalcev, kulturnih društev, rokodelcev in drugih nosilcev kulturnega izročila;
- zagotavljanje pogojev za vključevanje otrok in mladih v spoznavanje in ohranjanje lokalne kulture;
- zagotavljanje dostopnosti kulturnih vsebin in dejavnosti prebivalcem vseh generacij;
- razvoj bralne, knjižnične, kulturne in kulturno-izobraževalne dejavnosti;
- spodbujanje ustvarjalnosti in razvoja novih kulturnih vsebin;
- krepitev kulturnih društev, skupin in posameznih ustvarjalcev;
- povečanje prepoznavnosti kulturne identitete in posebnosti Solčavskega ter njihovega pomena za lokalno skupnost;
- omogočanje obiskovalcem neposrednega, spoštljivega in aktivnega stika z lokalno kulturo;

- povezovanje naravne in kulturne dediščine ter poudarjanje njune medsebojne povezanosti;
- spodbujanje sodelovanja med kulturo, turizmom, izobraževanjem, lokalnim gospodarstvom, kmetijstvom in trajnostnim razvojem;
- podporo digitalnemu dokumentiranju, ohranjanju in dostopnosti lokalnih kulturnih vsebin;
- zagotavljanje ustreznih pogojev za razvoj in uporabo kulturne infrastrukture;
- zagotavljanje stabilnega in preglednega financiranja kulturnih programov;
- ohranjanje kulture kot pomembnega dela kakovosti življenja, prepoznavnosti občine in njenega dolgoročnega razvoja;
- zagotavljanje možnosti za glasbeno vzgojo in izobraževanje otrok in mladih ter spodbujanje njihovega aktivnega vključevanja v kulturno življenje;
- spodbujanje nastopanja mladih glasbenikov na lokalnih kulturnih, občinskih in drugih javnih prireditvah.

7. 7 VIZIJA IN STRATEŠKI CILJI

7.1 Vizija

Občina Solčava bo do leta 2033 svojo kulturno identiteto utrjevala na podlagi žive dediščine, domoznanstva, kulturnega ustvarjanja in dejavnega sodelovanja lokalne skupnosti. Kulturna politika občine bo izhajala iz zavesti, da so zgodovina kraja, solčavski govor, običaji, znanja, glasba, zgodovinski viri, rodovna povezanost prebivalstva ter materialna, nesnovna, dokumentarna in avdiovizualna dediščina temelj samobitnosti in pripadnosti Solčavskemu.

Posebna pozornost bo namenjena raziskovanju, zbiranju, urejanju, digitalizaciji in javnemu predstavljanju lokalne dediščine. Občina bo skrbela, da zbrano znanje ne ostaja zgolj v arhivih ali zasebnih zbirkah, temveč se vrača med ljudi skozi razstave, predavanja, tematske in filmske večere, publikacije, digitalne vsebine, vzgojno-izobraževalne dejavnosti in zlasti skozi premišljeno vsebinsko zasnovo občinskega praznika.

Domoljubje se v tem programu razume kot odgovoren, spoštljiv in ustvarjalen odnos do domačega kraja, njegovih ljudi, zgodovine, jezika, zemlje in kulturnega izročila. Domoznanstvo pa predstavlja njegovo vsebinsko podlago: poznavanje, raziskovanje, dokumentiranje in razumevanje lokalnega prostora ter prenos tega znanja na prihodnje generacije.

7.2 Strateški cilji

Strateški cilj	Vsebina
Cilj 1	Raziskovati, ohranjati, dokumentirati in predstavljati kulturno dediščino ter zgodovinski spomin Solčavskega.
Cilj 2	Zagotavljati medgeneracijski prenos tradicionalnega znanja, veščin, izkušenj in domoznanskih vsebin na mlajše generacije ter obiskovalce.
Cilj 3	Zagotavljati kakovostne kulturno-izobraževalne možnosti za otroke, mladino in odrasle ter spodbujati ustvarjalnost, glasbeno izobraževanje in javno nastopanje.
Cilj 4	Razvijati kakovostno, dostopno in trajnostno kulturno infrastrukturo.
Cilj 5	Povezovati kulturo s turizmom, lokalnim razvojem in prepoznavnostjo Solčavskega.
Cilj 6	Izboljševati financiranje, sodelovanje, promocijo, načrtovanje in spremljanje kulturnih programov.

7.3 Domoznanstvo in občinski praznik kot trajna strateška usmeritev

Slovesnost ob občinskem prazniku ima v Občini Solčava poleg protokolarnega tudi izrazit kulturni, domoznanski, izobraževalni, domoljubni in povezovalni pomen. Občina že več kot dve desetletji vsebino osrednje slovesnosti in spremljajočih dogodkov načrtno gradi okoli izbrane teme, povezane z zgodovino kraja, njegovimi prebivalci, snovno in nesnovno dediščino, načinom življenja, pomembnimi ustanovami, osebnostmi in dogodki.

Takšna zasnova ni naključna, temveč predstavlja permanenten in premišljen način kulturnega delovanja občine. Z vsakoletnim strateškim določanjem teme se del lokalne zgodovine ali dediščine razišče, zbere, dokumentira, interpretira in javno predstavi. Pri tem se povezujejo zgodovinski viri, pričevanja domačinov, fotografsko in filmsko gradivo, glasba, govor, običaji, strokovno znanje ter sodobne oblike kulturnega ustvarjanja. Občinski praznik je zato eden ključnih instrumentov, s katerimi občina sistematično krepi domoznanstvo, pripadnost kraju in zavest o kulturni samobitnosti Solčavskega.

Kontinuiteto tega pristopa potrjujejo dosedanje teme in vsebine občinskih praznikov:

Leto	**Osrednja tema oziroma vsebinski poudarek**
2002	Solčavsko skozi čas; priznanja
2003	Meje Solčave; pohod po solčavski meji
2004	50-letnica Turističnega društva in 50-letnica Čebelarskega društva
2005	80-letnica in razvitje gasilskega prapora; krepitev sosedstva in sodelovanje s sosednjimi občinami
2006	Šola in šolstvo na Solčavskem; priznanja
2007–2009	
2010	Priznanja
2011	Solčavski govor – kviz
2012	Marija Snežna
2013	Kulinarika
2014	120-letnica ceste Luče–Solčava; priznanja;
2015	Glasba oziroma »muzika« v Solčavi
2016	Voda
2017	Posvetitev cerkve; razvitje čebelarskega prapora
2018	20-letnica Občine Solčava; šport in obletnica športnega društva
2019	Visoka je gora – podoživetje nastajanja kasete »Visoka je gora« Solčavskih godcev in pevcev iz leta 1997
2020	Kmetijstvo – naš trajnostni vir; praznujmo z okusom
2021	»To je naša dobra zemlja, naš mili dom, naša lepa domovina« – o zemlji in počastitev 30-letnice države Slovenije
2022	Priznanja po vsebinskih sklopih: domoljubje, pripadnost, razsodnost, dosežki, vztrajnost in prostovoljstvo
2023	»Naša zemlja je sveta« – praznik zaradi katastrofalnih poplav v Sloveniji ni bil izveden
2024	»Naša zemlja je sveta« – naša samobitnost, zemlja in kultura so svete
2025	Procesija – pomen procesij skozi čas ter simbolno povezovanje tistega, kar skupnost bogati in krepi
2026	Priznanja; zapuščina Antona Ikovica

V posameznih letih so bile obravnavane tudi druge teme, med njimi lov in lovstvo. Ker za vsa leta natančni podatki še niso zbrani, se zgodovinski pregled po potrebi dopolnjuje na podlagi arhivskega gradiva, programov, fotografij in pričevanj.

V obdobju 2026–2034 se ta praksa nadaljuje kot zavestna kulturnopolitična usmeritev. Tema občinskega praznika se določa dovolj zgodaj, da omogoča raziskovalno pripravo, zbiranje gradiva, sodelovanje strokovnjakov in domačinov ter vključevanje otrok in mladih. V letu 2026 je bila v ospredju zapuščina Antona Ikovica, v letu 2027 pa se načrtuje predstavitev rodovne strukture prebivalstva območja Občine Solčava oziroma izdelane rodovne sheme/rodovnika. Januarja 2027 bo to domoznansko usmeritev dopolnilo tudi predavanje dr. Zwitterja ob obletnici prvega urbarja.

7.4 Operativni cilji, aktivnosti in kazalniki

Oznaka	Operativni cilj	Ključne aktivnosti	Kazalniki	Čas
1.1	Evidentiranje, zbiranje, urejanje in digitalizacija lokalne dediščine	evidence, popisi, digitalizacija fotografij, filmov, dokumentov in zasebnih zbirk	obseg digitaliziranega in urejenega gradiva	2026–2034
1.2	Ureditev in ohranjanje zapuščine Antona Ikovica	pregled, popis, digitalizacija, dolgoročna hramba	popis zapuščine; digitalizirane enote	2026–2028
1.3	Javno oživljanje zapuščine Antona Ikovica	razstava 2026; tematski večeri in prikazi posameznih filmov iz zapuščine	št. večerov, predstavljenih filmov in obisk	2026–2030, nato po potrebi
1.4	Raziskava rodovne strukture Solčavskega	zbiranje in preverjanje podatkov; izdelava rodovne sheme/rodovnika; javna predstavitev	izdelan rodovnik oziroma rodovna shema	2027
1.5	Raziskovanje in predstavljanje zgodovinskih virov	predavanja in predstavitve; januar 2027 predavanje dr. Zwitterja ob obletnici prvega urbarja	št. predavanj in predstavitev	2027–2033
1.6	Ohranjanje nesnovne dediščine	solčavski govor, ledinska imena, pripovedi, običaji, znanja, pričevanja	št. zapisov, posnetkov in predstavitev	2026–2033
2.1	Sistematično vključevanje otrok v domoznanske vsebine	sodelovanje šole, vrtca, občine in lokalnih nosilcev znanja; solčavski govor, zgodovina, običaji	št. skupnih aktivnosti in vključenih otrok	vsako leto
2.2	Aktivno sodelovanje otrok in mladih na javnih dogodkih	nastopi, pripovedovanje, predstavitve in soustvarjanje programov	št. dogodkov in nastopajočih	vsako leto
2.3	Medgeneracijski prenos znanja	tematski in pripovedovalski večeri, srečanja, praktične delavnice	št. dogodkov in sodelujočih nosilcev znanja	vsako leto
3.1	Kulturno-izobraževalni programi za otroke in mladino	kulturni dnevi, delavnice, ustvarjalne in domoznanske vsebine	št. programov in udeležencev	vsako leto
3.2	Krepitev javnega nastopanja otrok in mladih	recitiranje, vodenje, pripovedovanje, glasbeni nastopi	št. priložnosti za javni nastop	vsako leto

3.3	Podpora glasbenemu izobraževanju in talentom	sodelovanje z Glasbeno šolo Nazarje in vključevanje mladih glasbenikov v lokalno kulturno življenje	št. učencev in nastopov	2026–2034
4.1	Ustrezni pogoji za kulturno dejavnost	vzdrževanje in smotrna večnamenska uporaba prostorov ter tehnične opreme	izvedene izboljšave; št. dogodkov	2026–2033
5.1	Interpretacija dediščine za domačine in obiskovalce	vodenja, interpretativni programi, predstavitve lokalne zgodovine, dediščine in posebnosti	št. programov, vodenj in udeležencev	2026–2033
5.2	Povezovanje kulture, turizma, kmetijstva in lokalne ponudbe	vključevanje lokalnih ponudnikov, ustvarjalcev in nosilcev znanj	št. skupnih vsebin in partnerjev	vsako leto
6.1	Letni kulturni koledar in usklajevanje	skupno načrtovanje in predstavitev dogodkov	letni koledar; št. vključenih izvajalcev	vsako leto
6.2	Tematska zasnova občinskega praznika	vsakoletna zgodnja določitev osrednje domoznanske teme; raziskava, zbiranje gradiva, scenarij in javna predstavitev	vsako leto določena in izvedena tema; št. sodelujočih	vsako leto
6.3	Spremljanje izvajanja LPK	letni pregled aktivnosti, kazalnikov in potreb po dopolnitvah	letni pregled izvajanja	vsako leto

8. NOSILCI IN PARTNERJI

Pri doseganju ciljev in izvajanju Lokalnega programa za kulturo Občine Solčava 2026–2034 sodelujejo različni nosilci in partnerji. Kulturno življenje v majhni lokalni skupnosti temelji na povezovanju občine, javnih zavodov, vzgojno-izobraževalnih ustanov, društev, kulturnih skupin, strokovnih institucij, posameznikov in prebivalcev. Osrednji nosilci kulturnega življenja v lokalni skupnosti so poleg Občine Solčava: Kulturno društvo Franc Herle Solčava, Center Rinka- zavod za turizem in trajnostni razvoj Solčavskega, Osnovna šola Blaža Arniča Luče, POŠ Solčava, Glasbena šola Nazarje, še nekatera društvo, ki so registrirana in delujejo na območju občine Solčava, številni glasbeni sestavi in posamezniki, pevski sestavi, turistični vodniki in interpretatorji, Njihova vloga ni omejena le na izvedbo posameznih prireditev, temveč obsega tudi raziskovanje, ohranjanje, interpretacijo in medgeneracijski prenos kulturne dediščine ter krepitev domoznanstva in pripadnosti Solčavskemu.

- **Občina Solčava –** je nosilka kulturne politike na lokalni ravni. Zagotavlja pogoje za izvajanje programa, načrtuje in zagotavlja sredstva za kulturne dejavnosti, povezuje nosilce kulturnega življenja ter spodbuja razvoj vsebin, ki krepijo kulturno identiteto, domoznanstvo in pripadnost kraju. Posebno vlogo ima pri dolgoročnem in premišljenem vsebinskem načrtovanju občinskega praznika.
- **Center Rinka, Zavod za turizem in trajnostni razvoj Solčavskega –** izvaja in povezuje kulturne, turistične, izobraževalne in predstavitvene vsebine ter programe, povezane z naravno in kulturno dediščino Solčavskega. Pomembno sodeluje pri kulturnih dogodkih, razstavah, delavnicah, predstavitvah in interpretaciji dediščine za prebivalce in obiskovalce.

- **Kulturno društvo Franc Herle Solčava –** je pomemben nosilec in izvajalec kulturnih dejavnosti, prireditev in kulturnega ustvarjanja ter partner pri programih, ki spodbujajo sodelovanje, ljubiteljsko kulturo, ohranjanje izročila in medgeneracijski prenos znanja. Vključuje se v izvajanje operativnih ciljev glede na vsebino posameznega projekta.
- **Osnovna šola Blaža Arniča Luče – Podružnična šola Solčava –** je pomemben in proaktiven partner občine pri vključevanju otrok od 1. do 5. razreda v kulturne in domoznanske dejavnosti. S spoznavanjem lokalne zgodovine, solčavskega govora, običajev in dediščine ter z vključevanjem otrok v javne prireditve se znanju daje konkreten pomen, krepi pripadnost kraju in razvijajo veščine javnega nastopanja.
- **Vrtec Solčava –** se vključuje v starosti primerne kulturne in domoznanske vsebine ter omogoča, da se odnos do domačega kraja, jezika, običajev in skupnosti začne razvijati že v predšolskem obdobju. Otroci se vključujejo tudi v prireditve in druge skupnostne dogodke.
- **Glasbena šola Nazarje –** katere soustanoviteljica je Občina Solčava, predstavlja pomembno institucijo sistematičnega glasbenega izobraževanja. Mladim z območja občine omogoča pridobivanje in nadgrajevanje glasbenega znanja ter razvoj naravnih talentov v kakovostne glasbenike. Njihovi nastopi na občinskih praznovanjih in drugih prireditvah pomembno bogatijo kulturno življenje občine.
- **Solčavske glasbene zasedbe in posamezni glasbeniki –** so pomemben del žive kulturne ustvarjalnosti kraja. S svojim delovanjem ohranjajo glasbeno izročilo, ustvarjajo nove vsebine ter s sodelovanjem na občinskih in drugih prireditvah krepijo medgeneracijsko povezanost in prepoznavnost lokalnega glasbenega ustvarjanja.
- **Tri skupine solčavskih cerkvenih pevskih zborov –** ohranjajo bogato tradicijo zborovskega in cerkvenega petja ter pomemben del nesnovne kulturne dediščine. Njihovo delovanje povezuje generacije, ohranja repertoar in pevsko kulturo ter bogati cerkvene, občinske in druge kulturne dogodke.
- **Zavod Poseben dan –** izvaja turistična in interpretativna vodenja ter konkretne programe interpretacije kulturne in naravne dediščine za različne turistične ponudnike, Center Rinka in Občino Solčava. Njegova vloga je pomembna pri strokovno zasnovanem, doživljajskem in razumljivem predstavljanju dediščine domačinom in obiskovalcem ter pri povezovanju kulture, narave in turizma.
- **Knjižnica Solčava –** izvaja bralne dogodke, predstavitve knjig, pripovedovalske večere in druge kulturno-izobraževalne vsebine ter predstavlja pomemben prostor srečevanja, branja, učenja in kulturne izmenjave.
- **Prebivalci Solčavskega –** so temeljni nosilci živega spomina kraja. Njihovo znanje, izkušnje, zgodbe, spomini, običaji, govor, način življenja in ustvarjalnost predstavljajo nenadomestljiv vir za raziskovanje, ohranjanje in nadaljnji razvoj lokalne kulturne identitete.
- **Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) in druge strokovne institucije –** sodelujejo pri strokovnih nalogah ter zagotavljajo podporo pri evidentiranju, varovanju, ohranjanju, obnovi, raziskovanju in strokovni obravnavi kulturne dediščine.
- **Druga društva, organizacije, kmetije, turistični ponudniki, ustvarjalci, raziskovalci in posamezniki, zasebniki –** se glede na vsebino vključujejo v pripravo in izvedbo kulturnih programov, prireditev, raziskovalnih nalog in projektov ter s svojim znanjem, gradivom, izkušnjami in ustvarjalnostjo prispevajo h kulturnemu življenju občine.

Posebna vrednost partnerstva je v povezovanju institucionalnega in ljubiteljskega kulturnega delovanja z znanjem domačinov. Prav takšno sodelovanje omogoča, da se dediščina ne

obravnava zgolj kot preteklost, temveč kot živa vsebina, ki se raziskuje, razume, predstavlja in prenaša na naslednje generacije.

9. ČASOVNI OKVIR IZVAJANJA

Lokalni program za kulturo Občine Solčava se izvaja v obdobju 2026–2034. Ukrepi in aktivnosti se izvajajo postopoma, glede na razpoložljiva finančna sredstva, kadrovske možnosti, aktualne potrebe lokalne skupnosti, strokovne ugotovitve ter možnosti sodelovanja z drugimi institucijami in partnerji.

Redne kulturne dejavnosti – kulturne prireditve, delavnice, razstave, knjižnični programi, glasbeni nastopi, dejavnosti šole in vrtca, medgeneracijske vsebine, interpretativni programi in druge oblike kulturnega delovanja – se izvajajo vsako leto. Razvojni, raziskovalni in digitalizacijski projekti se izvajajo fazno in glede na njihove vsebinske, organizacijske in finančne možnosti.

Obdobje	**Prednostne vsebine**	**Način izvajanja**
2026	Zapuščina Antona Ikovica; pregled, urejanje, digitalizacija in javna predstavitev; nadaljevanje rednih kulturnih programov.	Projektno in v okviru rednega kulturnega programa; povezovanje z vsebinami občinskega praznika.
2027	Raziskava rodovne strukture prebivalstva in izdelava rodovne sheme/rodovnika; predavanje dr. Zwitterja ob obletnici prvega urbarja; javna predstavitev rezultatov.	Raziskovalno, sodelovalno in predstavitveno; povezava z osrednjo temo občinskega praznika.
2028–2033	Nadaljevanje raziskovanja, digitalizacije, interpretacije in javnega predstavljanja lokalne dediščine; nove domoznanske teme; kulturno-izobraževalni in ustvarjalni programi.	Kontinuirano in projektno, skladno z letnimi programi kulture in proračunskimi možnostmi.
Vsako leto	Premišljena določitev osrednje teme občinskega praznika, priprava vsebin, vključevanje partnerjev, otrok, mladih, domačinov in strokovnjakov.	Tema se določi dovolj zgodaj, da omogoča raziskovanje, zbiranje gradiva, interpretacijo in kakovostno javno predstavitev.

Občinski praznik ima v časovnem okviru programa posebno mesto. Njegova tema ni določena zgolj za potrebe enkratne slovesnosti, temveč predstavlja vsakoletno strateško izhodišče za raziskovanje in osvetlitev izbranega dela zgodovine, kulture, dediščine ali življenja Solčavskega. Tako nastalo gradivo in znanja ostajajo skupnosti in se lahko pozneje uporablja pri razstavah, predavanjih, izobraževanju, interpretaciji dediščine, publikacijah in digitalnih vsebinah.

10. ZAKLJUČEK

Lokalni program za kulturo Občine Solčava 2026–2033 je razvojni in strateški okvir kulturnega delovanja občine. Kultura je v njem prepoznana kot pomemben dejavnik kakovosti življenja,

ustvarjalnosti in povezovanja prebivalcev, predvsem pa kot temelj ohranjanja kulturne identitete in samobitnosti Solčavskega.

Za majhno skupnost je posebej pomembno, da poznavanje lastne zgodovine, prostora, govora, ljudi, običajev in izročila ni prepuščeno naključju. Občina Solčava zato zavestno podpira domoljubje in domoznanstvo: ne kot zapiranje vase, temveč kot odgovoren in spoštljiv odnos do domačega kraja ter kot sposobnost razumeti, ohraniti in drugim predstaviti tisto, kar je Solčavsko skozi generacije oblikovalo.

Ena najizrazitejših posebnosti dosedanje kulturne politike občine je več kot dve desetletji trajajoče premišljeno tematsko načrtovanje občinskih praznikov. Z izbiro tem, kot so zgodovina Solčavskega, meje, šolstvo, solčavski govor, lov, kulinarika, glasba, voda, cerkev, čebelarstvo, šport, planinstvo, kmetijstvo, zemlja, domovina, procesija, zapuščina Antona Ikovica ter še dodatne teme ki so bile obelodanjene ob okroglih obletnicah delovanja posameznih društev (PGD, ŠD, KD…) je občina iz leta v leto odpirala in javno predstavljala posamezne plasti lokalnega spomina. Občinski praznik je tako prerasel okvir protokolarne slovesnosti in postal trajen domoznanski, kulturni, izobraževalni in povezovalni projekt.

To usmeritev bo občina v obdobju 2026–2033 nadaljevala in nadgrajevala. Raziskovanje in digitalizacija zapuščine Antona Ikovica, izdelava rodovnika Solčavskega, obravnava zgodovinskih virov, tematski in filmski večeri, interpretacija dediščine ter dejavno sodelovanje šole, vrtca, Glasbene šole Nazarje, KD Franc Herle Solčava, solčavskih glasbenih zasedb, cerkvenih pevskih zborov, Zasebnega zavoda Poseben dan, in še nekaterih drugi zasebnikov, ki delujejo na področju kulture, Centra Rinka, knjižnice, drugih društev, prebivalcev in strokovnjakov so konkretne poti za uresničevanje zastavljenih ciljev.

Program zato temelji na načelu, da se kulturna dediščina ne le varuje, ampak se jo raziskuje, razume, uporablja in živi. Znanje se vrača v skupnost, dobiva mesto v javnih dogodkih in se zavestno prenaša na mlajše generacije. Na ta način Občina Solčava krepi zavest o tem, kdo smo, od kod prihajamo in kaj želimo kot skupnost ohraniti ter predati prihodnjim generacijam.

Konkretna izvedba programa se bo vsako leto prilagajala proračunu občine, potrebam prebivalcev, razpoložljivim zunanjim virom financiranja ter možnostim nosilcev in partnerjev, pri čemer ostajajo strateške usmeritve programa

SPREJEM LOKALNEGA PROGRAMA ZA KULTURO

Lokalni program za kulturo Občine Solčava 2026–2033 je sprejel Občinski svet Občine Solčava na ___ redni seji dne 2026.

Številka:
Datum:

Županja Občine Solčava Katarina Prelesnik